

<http://magyarnarancs.hu/kulpol/repedesek-a-jegen-112188>

Két tűz között a Trumpot kiszolgáló technológiai óriások

Repedések a jégen

Szedlák Ádám 2018/27. (07. 05.)

Ketrecbe zárt síró gyerekekről készült videók, a bevándorlókat segítő alapoknak gyűjtő tech vezetők, megfigyelési startupok. Mi a fene történik a Szilícium-völgyben? És miért emlegetik olyan gyakran az IBM-et?

Nem először fordul elő a világtörténelemben, hogy piacvezető technológiai cég a történelem rossz oldalán találja magát. Vegyünk egy régi példát! A náci kritériumai szerinti zsidó származás megállapításához Hitler az IBM gépeit is bevetette. A német statisztikusok pedig közben lelkesen publikáltak arról – egyebek mellett az American Statistical Association lapjában –, hogy milyen módszerekkel lehet a leghatékonyabban használni népességstatisztikai céllal a lyukkártyás rendszereket. És mivel ezek, szemben a mai gépeinkkel, még messze nem általános célú számítógépek voltak, az IBM-nek minden feladatra – így Hitler céljaira is – meg kellett terveznie a megfelelő masinát. A cég a fellépő igényre a német leányvállalat bővítésével válaszolt. Ez persze történelem, még ha a kétezres évek elejéig, Edwin Black tényfeltáró könyvéig (**IBM and the Holocaust**) nem is volt különösebben ismert része a cég történetének.

De ideje visszatérni a mába.

Még Donald Trump golyóállónak tűnő rendszere is megrendült, amikor családjaiktól elszakított, ketrecbe zárt gyerekeket kezdtek mutatni a tévécsatornák. Az évi 8 milliárd dollárból működő amerikai bevándorlási hivatal (Immigration and Customs Enforcement – ICE) elérte azt, amire az oroszokkal való együttműködés vádja, az elnök vaskos megjegyzései és a Stormy Daniels pornósztár által kirobbantott botrány nem volt képes: a Demokrata Párt egységesnek tűnik a Trump-féle bevándorlási politikával szemben.

A JEDI-re hajtanak

Ennél is figyelemreméltóbb jelenség, hogy egyre több olyan cégről derítik ki, hogy így vagy úgy, de együttműködik a kifogásolható kormányzervekkel. A lista elején a Google áll, a szoftveróriásról kibukott, hogy mesterséges intelligencia alapú képelemző szoftvert gyárt a katonai drónprogram számára. Később, ahogy a cég alkalmazottai tiltakozni, a vezetők terelni, a sajtó pedig nyomozni kezdett, azt is

megtudtuk, hogy a Google bevételeihez képest elenyésző profitot hozó katonai fejlesztés csupán belépőnek számít a jövő katonai felhőszolgáltatásának (Joint Enterprise Defense Infrastructure – JEDI) kifejlesztésére szóló versenybe. Ez pedig már egy olyan sok milliárd dolláros pályázat, ahol a nyertes mindent visz.

Másodjára az Amazon került a célkeresztbe. A cég több okból is a progresszív baloldal begyében van. Sikerült például megtorpedózni egy helyi törvényt Seattleben, amely a társasági adót amúgy nem fizető tech cégek helyi adóztatásával biztosított volna forrást a városnak a problémái kezelésére. Az Amazon eddig is legendásan kevés adót fizetett, amihez a cég kritikusai még azt szokták hozzátenni, hogy a technológiai cégek közül az Amazon-alkalmazottak között vannak legtöbben azok, akik segélyért folyamodnak. A figyelmet ezúttal nem az adózási morálja vagy a dolgozóinak alulfizetettsége terelte a vállalatra, hanem az, hogy kiderült: arcfelismerési technológiát biztosít több város rendőrsége számára. A Rekognition nevű szoftver nemcsak hasonlít arra a rendszerre, amellyel Kína megfigyeli állampolgárait, de funkcióját tekintve teljesen azonos. Pedig az Egyesült Államokban nehezebben veszi be a polgári öntudat, hogy egy mindenkit gyanúsnak tekintő rendszer monitorozza a járókat. Az American Civil Liberties Union jogvédő szervezet aggályosnak tartja azt is, hogy akár a tüntetések résztvevőit is lehet listázni a szoftverrel. A tiltakozásba meglepő módon néhány, etikus befektetésekben utazó Amazon-részvényes is beszállt, eredményt azonban egyelőre nem sikerült elérniük. A cégnek versenyhátrányt okozna, ha feladná a rendőrségi üzletet.

Mindeközben Peter Thiel cége, a milliárdosról írt portrénkban (lásd: A bosszúálló, Magyar Narancs, 2018. május 31.) kivesézett Palantir, illetve a tudósokat és nagy cégek vezetőit egyaránt foglalkoztató PredPol is a Különvélemény című sci-fi jövőbe látó rendőri technológiájára hajazó megoldásból akar meggazdagodni. Ezek a fejlesztések azon az állításon alapulnak, hogy a korábbi bűnözési statisztikák, a közösségi oldalak trendjei, az időjárás adatok és még több száz változó alapján tanulóképes mintafelismerő algoritmusokat lehet adni a rendőrségnek, s így a hatóság kvázi előre tudhatja majd, hogy hol fognak bűntetteket elkövetni. Az Amazon dolgozói ehhez képest most egy nyílt levelet köröztetnek, amelyben arról győzködik Jeff Bezos, a cég tulajdonosát, hogy ne akarja a 2010-es évek IBM-jévé tenni a cégét.

Majdnem jó fiúk

A Microsoft az elmúlt húsz évben volt már minden, az ellenfeleit könyörtelenül eltipró sátán éppúgy, mint röhejessé vált, utat tévesztett egykori nagyágyú. A Windows 7 azonban elhitette az emberekkel, hogy a cégre még mindig érdemes figyelni, és ezt még az okostelefonos próbálkozások súlyos kudarca sem tudta elrontani. A 2014 óta Satya Nadella vezette Microsoft egy ideje ráadásul határozottan jövőillatúnak tűnik. Jó tempóban állnak elő jó fejlesztésekkel, értelmezhetően

viselkednek a piacon.

Ezt a képet árnyalta, amikor kiderült, a Microsoft technológiát szállít a hadseregnek. Az Azure Government nevű felhőszolgáltatás-csomagot azonban nem csak a légierő veszi igénybe, amit lehetne egyszerű patriotizmussal is magyarázni, ráadásul a Microsoftról korábban is lehetett tudni, hogy a Google-hoz hasonlóan versenyben van a JEDI-szerződésért. A cég januárban még arról írt, hogy büszkén dolgozik együtt az ICE-vel, Trump élcsapatával, azóta viszont mindenki tud a ketrecekbe zárt, szüleiktől elszakított gyermekekről. Nem kis folt ez a vállalat pedigréjén.

A Microsoft alkalmazottai ugyanazt tették, amit a Google felháborodott fejlesztői. Petíciót indítottak, cégen belül szervezkedni kezdtek, és tiltakoztak az ellen, hogy a munkahelyük az ICE gyalázatos gyakorlatát segíti. Felmondásokról még nem tudunk, de rendszerint ez a következő eszköz. Nadella, az indiai származású vezérigazgató egy nyilvánosságra hozott belső körlevélben azzal próbálta nyugtatni az embereit, hogy a cég nem működik közvetlenül együtt a családokat szétszakító ICE-egységekkel.

Most ér nácizni

A nagy szilícium-völgyi cégek mellett kisebbek is szép számmal égették meg magukat. Rendelkezik beszállítói szerződéssel az ICE-nél a Motorola Solutions, a Hewlett Packard Enterprise vagy éppen a Thomson Reuters is. Palmer Luckey, a virtuális valóság szemüvegeket fejlesztő Oculus Rift alapítója pedig már startupot is indított a fizikai jellegű határkerítést kamerákra, képfelismerő kódokra és VR-szemüvegekre cserélő rendszer kiépítésére. Az internet egyik „alaptörvénye” szerint bármely vita hosszával egyenesen arányosan nő a valószínűsége annak, hogy valaki a nácikhoz fogja hasonlítani a másikat, s ezzel elvesz az esély az értelmes eszmecserére – Mike Godwin, a törvény megalkotója a minap bejelentette, hogy szögre akasztja a megfigyelését. „Ezeket a seggfejeket minden további nélkül hasonlítsátok a nácikhoz! Újra és újra. Veletek vagyok” – írta az n betűs szóhoz folyamodó guru a Twitteren. Persze nem ez volt Godwin egyetlen Trump-ellenes megnyilatkozása, hiszen gyakran ír és beszél arról, hogy a jelen amerikai kormányzat intézményesíti a kegyetlenséget a bevándorlókkal szemben.

Más ismert vezetők másképpen reagáltak az emberi jogi botrányra: a Facebooknál Sheryl Sandberg nevével fémjelezve adománygyűjtő kampányok indultak, Elon Musk pedig bejelentette, hogy az American Civil Liberties Union nagy támogatója. De van még valami, ami miatt a tech cégek kutyaszorítóba kerültek: nagy szükségük van a bevándorlási rendszer reformjára, hogy kutatókat, informatikusokat csábíthassanak az USA-ba. A probléma nem új, de az Obama-kormányzat alatt nem sikerült megoldani. Donald Trump pedig csak súlyosbított a helyzeten azzal, hogy a bevándorlás minden formáját elutasítja, és az évek óta az országban élő és dolgozó bevándorlók ellen is bevetette az ICE-t. Nehéz azonban egyszerre támogatni is a

bevándorlást, kedvezni is az elnöknek – és pénzt is keresni az ICE kiszolgálásával.